

БИЧИЛ САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЗАСАГЛАЛЫН ОЙЛГОЛТ

Э. Оюунбилэг

КЗХТ-ийн ТУЗ-ийн гишүүн, ОУСК-ийн зөвлөх

ТоС-ийн зарчим

Зарчим 6

- Ёс зүйтэй санхүүжилт, компанийн засаглалыг дэмжинэ

Зарчим 7

- Ил тод байдал, хариуцлагыг дэмжинэ

Эх үүсвэр: <http://www.toc.mn/principles>

Компанийн засаглал

- Компанийг удирдан чиглүүлэх, хянах тогтолцоо
Адриан Кэдбури 1992
- Компанийн засаглал нь тухайн компанийн удирдлага, түүний төлөөлөн удирдах зөвлөл (ТУЗ), хувьцаа эзэмшигчид болон бусад оролцогч талуудын хоорондын харилцааг зохицуулдаг. Компанийн засаглал нь тухайн компанийн хүрэх зорилгыг тодорхойлох бүтцийг бий болгож тэдгээр зорилгод хэрхэн хүрэх, гүйцэтгэлийг хэрхэн хянах арга хэлбэрийг тодорхойлж өгнө.

*Эдийн Засгийн Хамтын Ажиллагаа, Хөгжлийн байгууллага
/ЭЗХАХБ/ Компанийн Засаглалын зарчмууд 2015*

ББСБ-ын засаглал

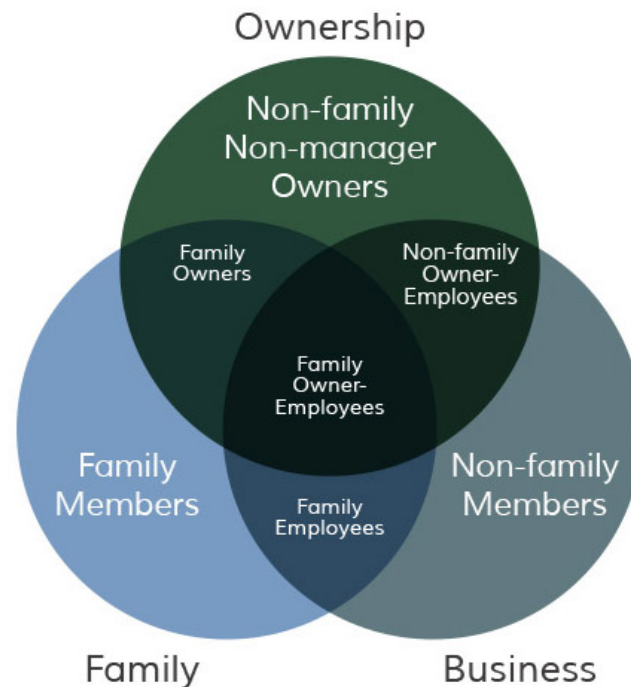
- https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/3cd7a55b-7697-410b-9ad3-0a387efbd6bb/CG_Instruction_Sheet_Financial_Institutions_050119.pdf?MOD=AJPERES&CVID=mGa.MtW

ББСБ-ын харилцагчийн засаглал

Гэр бүлийн эзэмшлийн компанийн онцлог

ЖДҮ онцлог

Гэр бүлийн эзэмшлийн компани 3 тойргийн модель /Tagiuri and Davis, 1978/

Гэр бүлийн бизнесийн өмчлөл, удирдлагын үе шат

- Үүсгэн байгуулагчдын үе
- Ах дүүсийн түншлэл
- Үеэлийн холбоо

Эх үүсвэр: Гэр бүлийн бизнесийн засаглалын гарын авлага, Олон улсын санхүүгийн корпорацн 2010

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/ifc+cg/resources/guidelines_reviews+and+case+studies/ifc+family+business+governance+handbook

Гэр бүлийн бизнест амжилт гаргана гэдэг бол “амьдрах чадвар болон тасралтгүй байдал” гэсэн үг бөгөөд хоёр чухал хэмжээс дээр суурилсан байдаг:

**АШИГТАЙ
БАЙХ**

БИЗНЕС

**ЭРҮҮЛ
БАЙХ**

ГЭР БҮЛ

Гэр бүлийн гишүүд бие биеэ болон компаниа илүү хайрлах тусам компани нь илүү сайн гүйцэтгэлтэй байж гэр бүлийн бизнес нь урт хугацаанд тогтвортой үргэлжилдэг байна.

ЖДААН ӨСӨЛТ ХУВЬСЛЫН ҮЕ ШАТ

- Нэгдүгээр үе шат: Старт-ап /Бизнесийн эхлэл
- Хоёрдугаар үе шат: Идэвхтэй өсөлт
- Гуравдугаар үе шат: Байгууллагын хөгжил
- Дөрөвдүгээр үе шат: Бизнес өргөжин тэлэх

Эх үүсвэр: Жижиг дунд аж ахуйн нэгжийн гарын авлага, Олон улсын санхүүгийн корпораци 2019

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/ifc+cg/resources/guidelines_reviews+and+case+studies/sme+governance+guidebook

- Бизнес дөнгөж эхлэх үед эзэд нь ямар асуудлуудад анхараарлаа төвлөрүүлдэг вэ
- Эзэмшлийн хувьд ямар байдаг вэ
- Шийдвэрийг хэн гаргадаг вэ
- Компанийн бүтэц, орон тоо ямар байдаг вэ
- Ямар эрсдэл тулгардаг вэ

ЖДААН шийдвэр гаргалт

Эх үүсвэр: Жижиг дунд аж ахуйн нэгжийн гарын авлага, ОУСК 2019

Үе шат 1 Бизнесийн эхлэл	Үе шат 2 Идэвхтэй өсөлт	Үе шат 3 Байгууллагын хөгжил	Үе шат 4 Бизнесийн өргөжилт
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Олон улсын зөвлөхүүдийг оролцуулдаг /албан бусаар/ ➤ Эзэд нь гүйцэтгэх удирдлагын багтай бус хувь захирлуудтай зөвшилцөж шийдвэр гаргадаг ➤ Гол ажилтны эрх мэдлийн хязгаарын талаар хоорондоо ярилцдаг 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Олон улсын зөвлөхүүдийг албан ёсоор ажиллуулна ➤ ГУ-ын багтай хамтран гол шийдвэрүүдийг гаргана ➤ ГУ-д гарын үсэг зурах эрхийг хязгаарлагдмал хүрээнд албан ёсоор олгоно ➤ Гол ажлын байруудыг нэн тэргүүнд хүн хүчээр хангах нөхцөлийг тодорхой болгоно ➤ ГЗ ба гол ажилтнуудад зориулан бизнес тасалдалгүй үргэлжлэх төлөвлөгөөг гаргана 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Тасралтгүй, зохион байгуулалттайгаар гадны зөвлөмжүүдийг авна. ➤ Компанийн хэмжээнд стратеги, санхүүжилт ба хүний нөөцийг хэлэлцэнэ ➤ Гүйцэтгэлийн/удирдлагын (эсвэл адил) хороог албан ёсоор байгуулна. ➤ Ажилчдыг татах, тогтвортой байлгах болон сэдэлжүүлэх ХН-ийн бодлогууд ➤ Гол ажилтнуудын залгамж халааны төлөвлөгөө 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ТУЗ-ийн хурлыг үр дүнтэй зохион байгуулах болон ТУЗ-ийн бүх гишүүдийн оролцоог хангах ТУЗ-ийн үйл ажиллагааны журмууд ➤ ТУЗ-өөс баталсан залгамж халааны бодлоготой

Эрсдэлийн удирдлага ба дотоод хяналт

Эх үүсвэр: Жижиг дунд аж ахуйн нэгжийн гарын авлага, ОУСК 2019

Үе шат 1: Бизнесийн эхлэл	Үе шат 2: Идэвхтэй өсөлт	Үе шат 3: Байгууллагын хөгжил	Үе шат 4: Бизнесийн өргөжилт
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Анхан шатны нягтлан бодох бүртгэл, мөнгөн урсгалын удирдлага ба татварын функц ➤ Мөнгөн эх үүсвэр, банкны данснууд нь үүсгэн байгуулагчаас тусдаа ➤ Зохицуулалтын шаардлагууд ба комплайнсийн тухай анхан шатны ойлголттой 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Бизнесийг явуулах анхан шатны суурь зарчмууд ➤ Бизнесийн эрсдэлүүд, тэр дотроо гол ажилтны эрсдэлийг тодорхойлсон ➤ Татвар төлөлт, тайлагнах үйл явц ➤ Бэлэн мөнгөний удирдлага хяналттай 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ёс зүйн дүрэм ба бизнесийн зарчмууд ➤ Зорилго зорилтууд, стратеги төлөвлөлт, төсөв, ГҮҮ-үүд ба үүрэг хариуцлагууд тодорхой ➤ Мэргэжлийн санхүү эрхэлсэн захиралтай. Анхан шатны дотоод аудитын функц ➤ Стратегийн ба үйл ажиллагааны эрсдэлүүдийг хянах ба бууруулах бодлого, дүрэм журмууд ➤ Бизнесийн нэгжүүдийн эрх мэдэл, тайлагналын шугам ба журмууд тодорхой 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Дотоод хяналтын үр дүнтэй системүүд (жиш. COSO дээр суурилсан) ➤ Хараат бус хөндлөнгийн аудиторнууд ➤ Борлуулалт ба дансыг цаг хугацаанд нь найдвартай бүртгэх ба тайлагнах тогтолцоо

Бидний үүрэг

- Ёс зүйтэй санхүүжилт, компанийн засаглалыг дэмжинэ
.....Компанийн засаглалын сайн туршлагыг дэмжих бодлогыг баримтална /ТОС зарчим/
- Хариуцлагатай зээлдүүлэгч байх

Эх үүсвэр: ICGN Viewpoint: What is the role of creditors in corporate governance and investor stewardship September 2019

<https://www.icgn.org/sites/default/files/Creditors%20Governance%20and%20Stewardship.pdf>

***АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД
БАЯРЛАЛАА!***